

Prawo antykorupcyjne na świecie 2012

Poniżej prezentujemy wybrane rozwiązania antykorupcyjne na świecie przyjęte w formie projektu ustawy lub już uchwalone, a także przybliżamy zmagania niektórych krajów w stanowieniu prawa antykorupcyjnego w minionym roku.

Luty 2012

1. Brazylia. Sąd Najwyższy uznał, że prawo antykorupcyjne znane pod nazwą "Czysta karta" (Ficha Limpa) jest zgodnie z konstytucją. Zostało ono uchwalone w celu wyeliminowania z zajmowania ważnych stanowisk w państwie osób, których celem jest wykorzystanie systemu dla prywatnych korzyści lub stosowania podejrzanych praktyk w celu utrzymania się przy władzy.

Pierwszy raz zaczęło ono obowiązywać w październiku 2012 roku w wyborach samorządowych.

Prawo zakazuje politykom z kryminalną przeszłością lub z zarzutami obejmowania stanowisk politycznych.

2. Serbia. Rząd wprowadził poprawki do Kodeksu postępowania karnego, do którego implementowano

i zdefiniowano nowe typy przestępstw związanych z korupcją, np. oszustwa w zamówieniach publicznych czy w związku z dotacjami. Zastąpiły one zapisy o nadużyciu stanowiska. Zmiany zostały wprowadzone w porozumieniu z Radą Europy.

Kwiecień 2012

3. Rosja. Prezydent Dmitrij Miedwiediew złożył w parlamencie projekt ustawy przewidujący obowiązek składania oświadczeń majątkowych przez funkcjonariuszy publicznych. Zaapelował jednocześnie do parlamentarzystów o jego szybkie uchwalenie.

Projekt przewiduje nałożenie na funkcjonariuszy publicznych pochodzących z nominacji obowiązku składania oświadczeń majątkowych, które zawierałyby również deklarację wydatków o znacznej wysokości. Podobne oświadczenia musieliby składać również ich małżonkowie oraz dzieci, jeśli ich wydatki dotyczyłyby zakupu ziemi, samochodów lub papierów wartościowych. Automatycznie analizie mają być poddawane wszystkie zakupy powyżej trzykrotności sumy łącznych dochodów rocznych małżonków. Za nieprzestrzeganie powyższych przepisów twórcy dokumentu przewidzieli również surowe kary. W przypadku niedowiedzenia, że wzięty pod lupę zakup został dokonany zgodnie z prawem, właściciel musi się liczyć z jego przepadkiem na rzecz państwa.

4. USA. Po serii skandali na Wall Street, które przyczyniły się do kryzysu ekonomicznego, w kwietniu 2012 roku prezydent Barack Obama podpisał ustawę znaną pod akronimem STOCK (Stop Trading on Congressional Knowledge Act), która zawiera m.in. rozdział o utracie zarobków za dopuszczenie się korupcji i innych nadużyć w trakcie pełnienia funkcji publicznych.

STOCK Act rozszerza tym samym katalog czynów, za które grozi przepadek uposażenia o niedozwolony handel poufnymi informacjami (insider trading). Obejmuje on przepadek pensji nie tylko za czyny popełnione w czasie wykonywania funkcji kongresmena, ale też podczas zajmowania innych stanowisk obejmowanych w drodze wyborów.

Ustawa wymaga też większej przejrzystości od członków Kongresu, obsługi legislacyjnej i innych pracowników rządowych pod kątem ujawniania niektórych transakcji finansowych, które muszą zostać zgłoszone w ciągu 45 dni od ich zawarcia.

Sprawozdania finansowe, udostępniane dotychczas na żądanie, powinny być publikowane online.

Członkowie Kongresu oraz wyżsi rangą urzędnicy rządowi muszą ujawnić warunki na jakich udzielono im kredytów.

Dodatkowo Ustawa:

- * wyklucza członków Kongresu z udziału w pierwszej ofercie publicznej sprzedaży akcji (Initial Public Offerings - IPO);
- * wymusza na GAO (Government Accountability Office) i CRS (Congressional Report Service) publikowanie raportów na temat roli firm zajmujących się wywiadem politycznym na rynku finansowym;
- * zobowiązuje członków Kongresu i wyższych urzędników federalnych do przedstawienia pisemnej informacji na temat rozpoczętych rozmów w sprawie pracy, którą chcą podjąć po opuszczeniu rządowej posady;
- * zabrania wyższym menadżerom w Fannie Mae i Freddie Mac otrzymywania bonusów przez okres kontrolny (conservatorship - instytucja prawna pozwalająca na rządową kontrolę prywatnego

podmiotu).

Czerwiec 2012

5. Emiraty Arabskie. Prezydent Zjednoczonych Emiratów Arabskich, szejk Chalifa ibn Zaid an-Nahajan polecił krajowemu Biuru Audytu opracowanie projektu ustawy antykorupcyjnej. Tym samym Emiraty mają zadbać o większą przejrzystość i wypełnienie obowiązków wynikających z konwencji antykorupcyjnej ONZ.

6. Projektowane przepisy będą pierwszymi z zakresu przeciwdziałania i zwalczania korupcji w tym państwie. Zgodnie z ogłoszonymi deklaracjami inicjatywa ma stanowić nowe narzędzie do walki z korupcją i przestępczością gospodarczą, jak również w interesie publicznym chronić środki budżetowe.

7. Meksyk. Poprzez ogłoszenie w oficjalnym Dzienniku Federacji (Diario Oficial de la Federación) weszła w życie Federalna Ustawa Antykorupcyjna w Zamówieniach Publicznych (Ley Federal Anticorrupción en Contrataciones Públicas - LFACCP). Głównym celem ustawy było stworzenie prawnych ram zapobiegania i zwalczania korupcji w zamówieniach publicznych oraz zapewnienie do tych celów narzędzi administracyjnych.

Odpowiedzialność będą ponosiły krajowe i zagraniczne przedsiębiorstwa, osoby fizyczne i spółki, które uczestniczą w nielegalnych praktykach związanych z zamówieniami publicznymi z rządem federalnym.

Dodatkowo przepisami ustawy objęci są obywatele Meksyku lub meksykańskie przedsiębiorstwa biorące udział w nielegalnych działaniach w międzynarodowych transakcjach handlowych.

8. Irlandia. Opublikowano projekt ustawy antykorupcyjnej. Od poprzedniej ustawy (Public Bodies Corrupt Practices Act 1889) dotyczącej korupcji minęły 123 lata.

Łapownictwo i korupcyjne praktyki podejmowane przez pracowników i przedstawicieli firmy mają automatycznie obciążać firmę. Ta, ze swojej strony, musi podejmować racjonalne działania i odznaczać się należyłą starannością, aby unikać odpowiedzialności karnej.

Dyrektorzy i kierownicy firmy, którzy przez świadome zaniedbanie dopuszczają do przestępstwa, będą podlegać odpowiedzialności karej.

Osoby na wysokich stanowiskach, których standard życia jest wyższy, niżby wynikało to z otrzymywanej pensji lub władają mieniem nieproporcjonalnej do zarobków wartości będą

podlegały skrupulatnej kontroli, w celu wykluczenia pochodzenia majątku z korupcji.

Ujawnianie przez funkcjonariusza publicznego poufnej informacji w celu osiągnięcia korzyści będzie karane.

Kary i grzywny na mocy nowej ustawy nie będą miały górnej granicy.

9. Zambia. Weszła w życie ustawa antykorupcyjna, która potwierdza konieczność utrzymania Komisji Antykorupcyjnej i zapewnia narzędzia w zakresie prewencji, wykrywania i stawiania w stan oskarżenia oraz nakładania kar.

Zapewnia też, wynikające z podpisania Konwencji ONZ przeciw Korupcji i innych dokumentów międzynarodowych, zadośćuczynienie za szkody wyrządzone w wyniku działań korupcyjnych.

Listopad 2012

10. Australia. Parlament przyjął poprawki do ustawy o Uczciwości organów ochrony prawa (Law Enforcement Integrity Legislation Amendment Bill 2012). Wprowadzają one obowiązek poddawania testom na uczciwość funkcjonariuszy Policji Federalnej, Służby Celnej i straży granicznej, którzy będą podejrzani o korupcyjne praktyki. Mają one wykazać, czy dana osoba podczas symulacji reaguje właściwie, zgodnie ze standardami uczciwości lub czy podatna jest na działania nielegalne.

Australijska Komisja ds. Uczciwości Organów Ochrony Prawa (Australian Commission for Law Enforcement Integrity - ACLEI), która sprawuje nadzór nad Policją Federalną i Australijską Komisją ds. Przystępności i Ceł, zgodnie z nowymi przepisami, obejmie swoją jurysdykcją także trzy kolejne urzędy: Australijski Ośrodek Analiz i Sprawozdawczości Transakcyjnej (Australian Transactions Reporting and Analysis Centre - AUSTRAC), agencję analityczną wspierającą służby policyjne - CrimTrac oraz Ministerstwo Rolnictwa, Rybołówstwa i Zasobów Leśnych (Department of Agriculture, Fisheries and Forestry).

11. Włochy. Parlament znaczącą większością głosów przyjął ustawę antykorupcyjną, która zaostrza kary za ten rodzaj przestępstwa.

Funkcjonariusze publiczni dopuszczający się sprzedajności lub nadużywający stanowiska są zagrożeni karą 8 lat więzienia, zaś za korupcję w wymiarze sprawiedliwości grozi nawet 10 lat.

Osoby prawomocnie skazane za korupcję nie będą mogły ubiegać się o publiczne urzędy, a więc również startować w wyborach.

Przyznano ochronę demaskatorom.

Nowe prawo nakłada obowiązek przyjęcia przez urzędy administracji publicznej planów antykorupcyjnych, wyznaczenie osoby ds. zgodności, przyjęcia kodeksów postępowania. Największą zmianą będzie natomiast utworzenie specjalnej agencji antykorupcyjnej Commissione Nazionale per la Valutazione, la Trasparenza e l'Integrità delle

Amministrazioni Pubbliche, w skrócie - CIVIT, której zadaniem będzie przyjęcie Krajowej Strategii Antykorupcyjnej.

Ustawa obejmuje także korupcję w sektorze prywatnym.

Grudzień 2012

12. USA. Barack Obama podpisał ustawę o poszanowaniu prawa i odpowiedzialności im. Siergieja Magnickiego (Sergei Magnitsky Rule of Law Accountability Act of 2012), tzw. Ustawę Magnickiego przyjętą jednogłośnie przez senat w lipcu 2012 r. Nazwa ustawy związana jest z osobą zmarłego w niejasnych okolicznościach w rosyjskim więzieniu audytora funduszu inwestycyjnego Hermitage Capital - rosyjskiego księgowego i działacza antykorupcyjnego.

Ustawa nakłada sankcje odnoszące się do swobody podróżowania oraz aktywów finansowych na zagranicznych oficjeli uznanych winnymi naruszeń praw człowieka w jakimkolwiek kraju.

13. Indie. Rok 2012 to kolejne miesiące prac nad projektem ustawy antykorupcyjnej Lokpal Bill. Wprowadzie został on przyjęty przez izbę niższą parlamentu - Lok Sabha, ale utknął w wyższej - w Rajya Sabha - zanim można było przejść do głosowania.

Indyjski parlament od 40 lat nie może poradzić sobie z pomyślnym zakończeniem procesu legislacyjnego nad projektem Ustawy o Rzeczniku (Lokpal Bill), który dla tego urzędu przewidywał kompetencje antykorupcyjne.

2013

Austria. 1 stycznia 2013 roku zacznie obowiązywać nowe prawo antykorupcyjne.

Na mocy ustawy karany będzie czyn korupcyjny popełniony za granicą przez obywatela Austrii lub austriacką firmę.

Przewidziano wyższe kary za korupcję bierną i czynną funkcjonariusza publicznego. Czyny te będą zagrożone karą więzienia do lat 10 (dotychczas do lat 3).

Rozszerzono definicję funkcjonariusza publicznego. Objęto nią m.in. członków parlamentu - Rady Federalnej i Rady Narodowej, członków rządów lokalnych, pracowników spółek z udziałem skarbu państwa, każdego, kto pracuje dla spółki podlegającej pośrednio lub bezpośrednio rządowi, jednemu z krajów związkowych lub miast.

Zakazano wręczania funkcjonariuszom publicznym zwyczajowych prezentów, których wartość przekracza 100 euro.

Zwiększono kary za korupcję w sektorze prywatnym. Ściganie tego typu przestępstw może odtąd być także wszczynane z urzędu, a nie na wniosek pokrzywdzonego. Dotychczas na

powodzie ciążył obowiązek dostarczenia dowodów przestępstwa.

Źródła:

<http://www.rai-see.org/news/south-eastern-europe/2088-serbia-new-anti-corruption-legislation-announced.html>

<http://www.mondaq.com/x/160720/White+Collar+Crime+Fraud/Indonesias+AntiCorruption+Laws>

<http://darussophile.com/2012/09/12/russias-new-anti-corruption-law/>

<http://riotimesonline.com/brazil-news/rio-politics/ficha-limpa-anti-corruption-act-upheld-brazil/>

<http://www.galicia.com.mx/wp-content/uploads/2011/02/Legal-Update.-New-Federal-Anti-Corruption-in-Public-Contracts-Act-v.1.pdf>

<http://www.freedomhouse.org/report/freedom-net/2012/jordan>

<http://www.inis.gov.ie/en/JELR/20120620%20General%20Scheme%20Corruption%20Bill.pdf/Files/20120620%20General%20Scheme%20Corruption%20Bill.pdf>

<http://www.galicia.com.mx/actualizacion-juridica-nueva-ley-federal-anticorrupcion-en-contrataciones-publicas/>

<http://www.emirates247.com/news/emirates/uae-to-have-anti-corruption-law-to-fight-malpractices-2012-06-05-1.461667>

<http://www.uaeinteract.com/news/default3.asp?ID=5>

<http://bigstory.ap.org/article/brazilians-voting-clean-record-elections>

http://www.parliament.gov.zm/index.php?option=com_docman&task=doc_view&gid=981&Itemid=113

<http://antykorupcja.edu.pl/index.php?mnu=114&id=2397>

<http://www.ministerhomeaffairs.gov.au/MediaReleases/Pages/2012/Fourth%20Quarter/27-November-2012---New-laws-to-combat-corruption-passed-by-the-Australian-Parliament.aspx>

<http://www.crimtrac.gov.au/>

<http://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=f57ec31e-9f2a-407f-8de0-f2a3152be92a>

<http://www.legalweeklaw.com/abstract/austria-anti-corruption-law-key-15040>